

ŚRÓDMIEŚCIE TO MIEJSCE BUDZĄCE WSPOMNIENIA

O miejscowych historiach, warsztatach z mieszkańcami i ulubionych miejscach opowiada Izabela Krużyńska, autorka „magisterki” poświęconej Śródmieściu

Jak zrodził się pomysł stworzenia pracy magisterskiej o wrocławskim Śródmieściu i dlaczego jest ono magiczne, bo zakładam, że przynajmniej troszkę Panią zaczarowało?

Od bardzo dawna interesował mnie teren wrocławskiego Śródmieścia. Kilka lat temu miałam okazję przeprowadzić ciekawe rozmowy z jego mieszkańcami i jako młoda osoba dowiedzieć się czegoś o przeszłości tego miejsca. Wróciłam do tego tematu i czułam, że to może być przestrzeń na projekt o charakterze partycypacyjnym w ramach mojej pracy magisterskiej. Jestem studentką Uniwersytetu Warszawskiego, na kierunku Sztuki społeczne. Uczę się podejmowania inicjatyw artystycznych włączających i aktywizujących społeczność oraz tworzenia działań opartych na lokalności. Pomyślałam, że Śródmieście to przestrzeń na tego typu projekt. Myślę, że ma ono dużo do zaoferowania, kryje się w nim wiele historii, które mogą nam przypomnieć o innym, istniejącym niegdyś obrazie najstarszej części miasta.

Miejscowe historie Śródmieścia to cykl sześciu warsztatów skupiających się wokół wspomnień oraz odkrywania przeszłości i teraźniejszości wrocławskiego Śródmieścia poprzez fotografię. Podczas ożywiania archiwum zastawialiśmy się, czym ten obszar był kiedyś dla mieszkańców i czym jest dla nas dzisiaj. Bazą do działań, było archiwum Społecznego Archiwum Wrocławka. Na podstawie historycznych fotografii stworzyliśmy Wrażliwą Mapę Śródmieścia, ciągi fotograficzne, czyli historie opowiedziane za pomocą pięciu zdjęć i kolaże łączące teraźniejszość z przeszłością.

Zależało mi na współpracy młodzieży z osobami starszymi. Uważam, że to duża wartość mojego projektu. Pierwsze spotkanie odbyło się w maju, a wystawa podsumowująca projekt miała miejsce 29 lipca (fot. na stronie 4). Całość została zrealizowana przy współpracy z Fundacją Ładówka w Kawiarni Obywatelskiej Śródmieście Cafe.

Przygotowując się do pracy jeszcze na etapie luźnej koncepcji, zapewne spotkała się Pani z „życzliwymi” uwagami, że: Jak to, Śródmieście? Na pewno? Przecież tu jest.... No właśnie, jak?

Przygotowując się do projektu przeprowadziłam badania terenu. Doskonale znałam nieprzychylnie opinie mieszkańców dotyczące Śródmieścia. Chęć zaangażowania przeze mnie m.in. osób starszych spotkała się z opinią, że to „trudna grupa”, która nie będzie chciała uczestniczyć w inicjatywie. Stało się inaczej i bardzo cieszę się z zaangażowania różnych grup wiekowych. Takie projekty, w długiej perspektywie, mogą spowodować zmianę społeczną, przyczynić się do poprawy wizerunku miejsca oraz zacieśnić więzi sąsiedzkie. Jako wrocławianka miałam świadomość, że podjęcie tego tematu to wyzwanie, ale chciałam spróbować.

Jeśli przejdziemy przez tę pierwszą ścianę negatywnych, oczwistych opinii i zechcemy zajrzeć głębiej, to dokopimy się do czegoś więcej.

Śródmieście to według mnie miejsce budzące wspomnienia, z ciekawą historią, z osobistymi opowieściami mieszkańców. Zależało mi na wydobyciu tego innego obrazu dzielnicy poprzez archiwalne fotografie.

Gdy spacerujemy ulicami Śródmieścia, często mijamy wiele niezwykłych miejsc, których nie dostrzegamy albo wręcz, nie znamy. Ma Pani swoje ulubione?

Teraz, po przeprowadzeniu cyklu warsztatów z mieszkańcami Wrocławka i stworzeniu Wrażliwej Mapy Śródmieścia (czyli obiektu, który zawiera wspomnienia uczestników i do którego każdy może dodać swoje zapisy), wiem więcej o historii tych ulic. Przypominam sobie opowieści o Kinie „Bałtyk”, Fryzjerze Kaziu „zielone kafelki”, czy o pierwszomajowych pochodach. Dzięki młodym uczestnikom mojego projektu, miałam też okazję przejść się ich śladami, zobaczyć ulubione miejsca i wejść na podwórka i klatki schodowe. Najbardziej jednak kocham bulwary i bliską obecność Wisły. To miejsce, z którym mam

wiele wspomnień. Pamiętam, jak jeździłam tam na deskorolce z moimi koleżankami, od przystani do LMK i z powrotem nieskończoną ilość razy albo jak kroiłam niespodziankowy, urodzinowy tort linijką z moimi kolegami i koleżankami z klasy. Moją ulubioną kamienicą jest ta o numerze 34 na ul. 3 Maja. Wysoka, piękna ze starymi zdobieniami fasady. Naprawdę czasami wystarczy spojrzeć w górę.

Woli Pani obserwować świat z poziomu obiektywu aparatu fotograficznego czy bezpośredniej rozmowy z ludźmi? A może jedno jest nierozdzielalnym dopełnieniem drugiego?

Zawsze interesowała mnie sztuka wizualna. Obrazy mają ogromną siłę oddziaływania i mogą stać się nośnikami wielu, również bardziej abstrakcyjnych, treści. Dlatego też fotografie stały się istotnym elementem projektu Miejscowe historie Śródmieścia. Natomiast bardzo ważna jest także rozmowa i kontakt z drugim człowiekiem, możliwości poznania go. Opowiadania były naturalnym medium w procesie ożywiania starego archiwum. W ramach projektu udało nam się połączyć oba aspekty i stworzyć ciągi fotograficzne, czyli historie opowiedziane za pomocą kilku zdjęć.

Jak postrzegają „śródmiejskość” osoby z Pani pokolenia? Czym, z perspektywy studentów, jest proces rewitalizacji i jakie powinien dać efekty w przyszłości?

„Śródmiejskość” kojarzy mi się z przestrzenią codziennego użytku. To miejsce „pośrodku”, miejsce spotkania, zazwyczaj łączące również to co stare i nowe, czyli pełne kontrastów. Proces rewitalizacji powinien być oparty na dialogu z mieszkańcami i stać się odpowiedzią na ich potrzeby. Uważam, że nieodłączną częścią działań rewitalizacyjnych powinny być projekty o charakterze społecznym, bazujące na lokalności miejsca i włączające jego mieszkańców.

Dziękuję za rozmowę.

Izabela Krużyńska (w środku) z uczestnikami projektu.

CO ZNAJDZIE SIĘ NA NOWYM MURALU?

Pięć projektów złożono do ogłoszonego przez Urząd Miasta, konkursu na mural. Jeśli konkurs znajdzie pozytywne rozstrzygnięcie, jeszcze w tym roku na ścianie bocznej budynku mieszkalnego przy ul. Cyganka 9 powstanie nowe, wielkoformatowe malowidło ściennie.

Mural ma być związany z historią Włocławka, graficznie nawiązujący do dawnych etykiet, reklam lub fotografii z XIX i XX wieku, kolorystycznie korespondujący z zabudową Dzielnicy Starego Miasta we Włocławku.

Wszystkie zgłoszone prace zostaną ocenione pod kątem walorów artystycznych i zgodności z tematyką konkursu przez Komisję Konkursową złożoną z pracowników Urzędu Miasta Włocławek, w tym m.in. Architekta Miejskiego, przedstawicieli Wydziału Kultury, Promocji i Komunikacji Społecznej i Wydziału Rewitalizacji oraz przedstawicieli Galerii Sztuki Współczesnej i środowiska artystycznego.

Przypomnijmy, że do tej pory na śródmiejskich budynkach powstały

dwa murale. Pierwszy z nich, „Włocławskie popołudnie”, wykonano w 2019 roku na ścianie kamienicy przy ul. Żabiej 14/16. Dziś jest to piękne tło parku kieszonkowego, kameralnego miejsca w plenerze, gdzie można odpocząć w otoczeniu roślin. Drugi mural pojawił się rok później, przy ul. Wojska Polskiego. Malowidło zatytułowane: „Esencja miasta” tematycznie nawiązuje do tradycji włocławskiego fajansu.

W listopadzie 2020 roku, w archiwalnym wydaniu Gazety Śródmiejskiej o tym, czy murale w polskich miastach to jeszcze sztuka eksperymentalna czy już ważny składnik miejskiej przestrzeni, opowiadał Dawid Celek, autor projektu „Esencji miasta”:

- Murale w polskich miastach już dawno stały się pełnoprawnym uczestnikiem życia kulturalnego. Początkowo sztuka uliczna była protestem i głosem podziemia. Tak samo jak jazz, czy rock'n'roll. Stopniowo, murale wkroczyły jednak na salony i są przez wszystkich akceptowaną częścią miejskiego krajobrazu. Myślę, że to dobrze. Ważne, żeby zachowały jakieś konstruktywne przesłanie dla społeczeństwa, bo są bardzo wyeksponowane i znajdują się w przestrzeni publicznej.

Ogłoszenie wyników obecnej procedury konkursowej nastąpi do 9 września. Na wykonanie muralu laureat będzie miał czas do 30 listopada br.

Murale powstają w ramach projektu: "Sztuka w przestrzeni - program murale", który jest częścią Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Włocławek na lata 2018-2028.

VENUS TO PIĘKNO I JAKOŚĆ

- odwiedzamy butik „Venus” – Markowy Lokal Śródmieścia

Butik „Venus” mieszczący się przy ul. Zduńskiej 5A jest Markowym Lokalem Śródmieścia 2022 r. Oznacza to, że w tym sklepie możemy być pewni jakości, dobrej ceny i tego, co najważniejsze, czyli przemyślanej obsługi.

To miejsce niezwykle z jeszcze jednego powodu: każda klientka jest traktowana jak dobra przyjaciółka, której właścicielka sklepu – pani Wioletta Wiśniewska – dobierze ubiór według tak subtelnych cech, jak kolor włosów (wiadomo, u pań raczej zmienny), oczu lub w zależności od okazji. - U nas dziewczyny ubierają się na randki, co ważne, udane! – uśmiecha się Pani Wioletta.

Drzwi wejściowe do butiku „Venus” muszą być zawsze szeroko otwarte, bo ruch panujący w sklepie jest duży. Klientki wybierają: modne sukienki, t-shirty, zestawy eleganckie spodnie i bluzka, po prostu różności! W butikiu jest bardzo kolorowo i... pachnie naturalnymi materiałami, płótnem, bawełną.

- Dla nas liczy się jakość – mówi pani Wioletta. To nie sztuka kupić w hurcie tanio, albo jeszcze taniej i takie rzeczy zaproponować klientom.

Ale to są rzeczy do pierwszego prania, później nic z nich już nie będzie.

Państwa butik został zgłoszony do konkursu Markowy Lokal Śródmieścia przez klientki, prawda? – dopytuję.

- Tak, to prawda. Klientki nas lubią, kupują i wracają po kolejne kreacje. A recepta na sukces? Pomysł, praca, doświadczenie, uprzejmość. Trzeba być grzecznym. I uczciwym. Bo trzeba mieć też odwagę odradzić, jeśli klientka nie wygląda w danej rzeczy korzystnie. To ważne.

Potwierdzają to klientki, które w chwili rozmowy goszczą w butikiu. Panie mówią, że zawsze są zadowolone z zakupów, bo można tu kupić rzeczy polskich producentów, z bardzo dobrych materiałów, a obsługa jest wspaniała.

Butik "Venus" funkcjonuje przy ul. Zduńskiej 5A od 2019 roku, ale właścicielka butikiu prowadzi działalność w Śródmieściu już 15 lat. I zarówno jej pomysły, jak i miejsce dla biznesu, się sprawdziły. Nie przeszkodziła nawet pandemia, bo sklepik był cały czas otwarty.

Pani Wioletta Wiśniewska dodaje, że ma jeszcze inne pomysły, ale to już tajemnica.

Wręczenie tytułu „Markowy Lokal Śródmieścia 2022”. Od lewej: Wioletta Wiśniewska – właścicielka butikiu, Marek Wojtkowski – prezydent Włocławka, Monika Jabłońska – zastępca prezydenta, pełnomocnik ds. rewitalizacji; Magdalena Rykowska – Wydział Rewitalizacji.

NAJPIERW PROJEKT, POTEM BUDOWA. PLAC PRZY UL. TUMSKIEJ – 3 MAJA WYPIĘKNIEJE

Malowniczy widok na Wisłę i coraz piękniejsze Śródmieście, będzie w przyszłości rozciągał się z okien budynku mieszkalnego, który powstanie u zbiegu ulic Tumskiej i 3 Maja. Tuż obok mieszkańcy będą mieli Stary Rynek z kościołem farnym, a nieopodal włocławskie placówki muzealne. Jednak pierwszym etapem planowania jest projektowanie. Na zlecenie Urzędu Miasta Włocławek PAM Pracownia Architektoniczna Paweł Myśliwiec z Łodzi zaprojektuje budynek planowany do wybudowania w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Włocławek na lata 2018-2028, właśnie w tym miejscu.

W zakres zlecenia wchodzi opracowanie dokumentacji projektowej – kosztorysowej wraz z koncepcją, niezbędną infrastrukturą oraz zagospodarowaniem terenu, a także nadzór autorski. Przy ul. Tumskiej – 3 Maja ma powstać czterokondygnacyjny budynek z poddaszem użytkowym. Gmach ten ma pomieścić minimum pięćdziesiąt mieszkań

czynszowych z dojściem do własności, na dole znajdą się miejsca dla usług użyteczności publicznej, w szczególności gastronomii.

Plan zakłada zamontowanie w budynku pomp ciepła, fotowoltaiki oraz nowoczesnego systemu rekuperacji budynków. Projekt powinien także obejmować windę, garaż podziemny, plac zabaw oraz tereny zielone wraz z małą architekturą.

Na wykonanie dokumentacji wykonawca będzie miał 7 miesięcy.

BUDŻET OBYWATELSKI - 10 ZWYCIĘSKICH PROJEKTÓW

To była wyjątkowa edycja. W puli Włocławskiego Budżetu Obywatelskiego (WBO) na 2023 rok znalazły się rekordowe 4 miliony 300 tysięcy złotych. Do realizacji zakwalifikowało się 10 propozycji mieszkańców - to również rekord. Nic dziwnego, że sierpniowe ogłoszenie wyników wzbudziło duże zainteresowanie.

Przypomnijmy, głosowanie nad projektami do WBO 2023 zakończyło się w lipcu. Mieszkańcy mogli wybierać spośród 32 propozycji, podzielonych na trzy kategorie - zieloną, instytucjonalną i ogólnomiejską. Ostatecznie formularz na stronie umożliwiającej głosowanie wypełniło

9 509 osób, którzy oddali ponad 14 tysięcy ważnych głosów.

Dzięki głosom włocławian do realizacji zakwalifikowały się następujące projekty:

w kategorii zielonej

- "Z widokiem na Wisłę", czyli projekt rewitalizacji terenu przy ulicy Toruńskiej

w kategorii instytucjonalnej

- Park kieszonkowy przy ławeczce Marii Skłodowskiej-Curie
- Kujawski Plac Zabaw przy przedszkolu nr 26

w kategorii ogólnomiejskiej

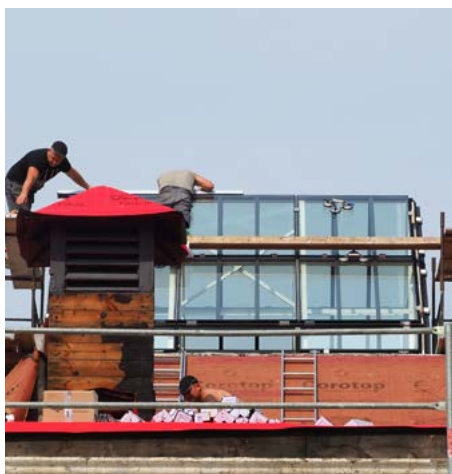
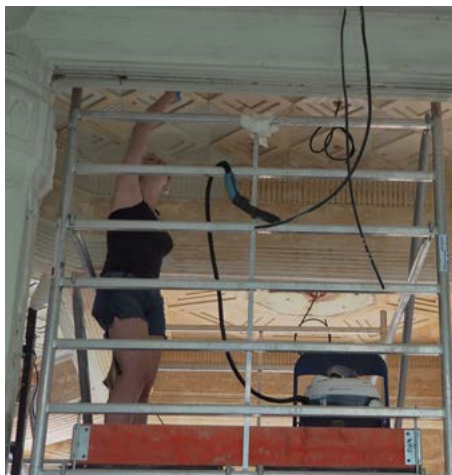
- Balon z napisem "Włocławek"
- Zewnętrzne boisko do gry w koszykówkę na terenach przy Hali Mistrzów
- "Milej dla wszystkich", czyli zagospodarowanie terenów zielonych przy ulicy Dziewińskiej
- Cykl koncertów i imprez kulturalnych pod hasłem "Rozwój przez muzykę"
- Senioralia 2023 - obchody święta seniora
- Wielofunkcyjny tor przeszkód na Grzywnie
- AED w kluczowych punktach miasta, czyli defibrylatory, które staną w wytypowanych miejscach.

Więcej szczegółów na stronie dedykowanej Włocławskiemu Budżetowi Obywatelskiemu, tj. bo.wloclawek.eu

W SIERPNIU ODWIEDZILIŚMY BUDOWĘ CENTRUM FAJANSU

W powstającym u zbiegu ulic: Żabiej i Królewieckiej Interaktywnym Centrum Fajansu dzieje się dużo pięknych rzeczy. Budowa prowadzona jest równolegle we wnętrzu i na elewacji. Dopracowywany jest każdy szczegół zabytkowego gmachu, który w listopadzie tego roku zyska nowe funkcje i będzie ważnym miejscem na mapie rewitalizacji Śródmieścia. Prezentujemy Państwu najnowszą fotorelację z budowy.

WAKACJE W ŚRÓDMIEŚCIU - PYSZNA I KOLOROWA PRZYGODA

Końcówka lipca i sierpień to barwne, ciekawe imprezy nad Wisłą. W ramach cyklu: "Włocławskie Koncerty Plenerowe", na bulwarach wystąpił Kris Quartet. Mieszkanek wysmakowanych dźwięków i porywający wokół były uczta dla słuchających (fot. 1). W Kawiarni Obywatelskiej odbył się wernisaż i zarazem finał projektu Miejsce historii Śródmieścia. To cykl sześciu warsztatów skupiających się wokół wspomnień oraz odkrywania przeszłości i teraźniejszości włocławskiego Śródmieścia poprzez fotografię (fot.2,3). Na podstawie historycznych fotografii została stworzona Wrażliwa Mapa Śródmieścia, ciągi fotograficzne, czyli historie opowiedziane za pomocą zdjęć. Był to projekt międzypokoleniowy, a do przeczytania rozmowa z autorką

zapraszamy na stronę pierwszą tego numeru. W podwórzu kamienicy przy ul. Piekarskiej 6 odbyło się spotkanie integracyjne "Wakacje razem". Na uczestników imprezy organizowanej przez Fundację na Rzecz Rozwoju Nauki, Kultury i Przedsiębiorczości Vladislavia, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek czekały m.in. zabawy animacyjne dla dzieci, grill, popcorn i wiele innych (fot.4,5,6). Na bulwarach odbył się Festiwal Wisły - impreza, która co roku jest licznie odwiedzana przez mieszkańców i turystów. Były koncerty, pokazy, rejsy Wisłą, a na promenadzie bulwarów zagościły: pyszny Jarmark Smaków Nadwiślańskich i stoiska edukacyjne, z których frajdę miały nie tylko dzieci. (fot. 7, 8).

